བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་དང་རྒྱ་ནག་ཐང་གུར་རྒྱལ་རབས་གཉིས་བར་གྱི་ཆིང་ རྒྱུའི་མཇལ་དུམ་ལ་རོབ་ཙམ་དཔྱད་པ།

དབྱིན་ཇི། རིག་སྨོན་ཚེ་རིང་བསམ་གྲུབ།

སྔོན་གླེང་།

དེ་ཡང་བོད་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ནི་རྒྱ་ནག་གི་ཐང་གུར་རྒྱལ་རབས་（唐朝）དང་དུས་མཉམ་པ་ཞིག་སྟེ། རྒྱའི་《ཐང་ཡིག་གསར་མ་》ལས། "དུས་མཇུག་ཏུ་བོད་དང་ཝེ་ཡུལ་གཉིས་ཀ་རང་ས་ནས་འཇིག་པ་ན། ཐང་ཡང་ཉམས་ཤིང་རྒུད་པར་གྱུར།（ 晚節二姓自亡，而唐亦衰焉。）"[1]ཞེས་འབྱུང་ལ། བོད་ཐང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་འཇིག་པར་[2]ཡང་ལོ་དྲུག་ཅུ་ལྷག་གི་དུས་ཀྱི་ཐ་འཕྱི་མ་གཏོགས་མེད་པ་བཞིན། དུས་རབས་བདུན་པ་ནས་དུས་རབས་དགུ་པའི་མཚམས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ནས་སོ་སོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་མངའ་ཐང་རྒྱ་བསྐྱེད་པ་དང་། མཐའ་བཞིའི་ས་འདུས་ཆེ་ཁག་ཏུ་རྒྱལ་མཚམས་སྲུང་བ། མཐའ་འགག་བཙན་སར་མཁར་རྫོང་བརྩིགས་པ། འདབས་འབྲེལ་གྱི་རྒྱལ་ཕྲན་ཁག་དབང་དུ་བསྡུ་བ། མཐུན་ལམ་བཙུགས་ནས་གཉེན་བསྡེབས་པ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་རྐྱེན་ཅི་རིགས་ལ་བརྟེན་ནས། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་ཀྱིས་ཐང་ལ་དཔུང་འཇུག་གིས་འཐབ་པ་ཤིན་ཏུ་མང་ཞིང་། ཐང་གིས་བོད་ལ་རྒོལ་ལན་བསློགས་པ་ཡང་ཉུང་ཉུང་མིན། དེ་ལྟར་རྒྱལ་ཐམ་རེས་མོས་ཀྱིས་ཏ་ལམ་དུས་རབས་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་བོད་ཐང་གཉིས་ཀྱིས་ངོ་བོ་མི་མཐུན་པའི་གཡུལ་འཐབ་ཆེ་ཆུང་ལན་མང་སྤྲན་ཏེ། རེས་འགར་འཐབ་ཅིང་རེས་འགར་ཞི་བར་གནས། ཡང་སྐབས་རེར་འདུམ་ཞིང་སྐབས་རེར་མནའ་འབྲེལ་གྱི་གྲོས་ཆིངས་ལས་འགལ་བ་དང་ས་མཚམས་འབྲེད་བྱེད་ཀྱི་རྡོ་རིང་བཞེངས་ཚུལ་ཡང་ཐེངས་མང་དུ་བྱུང་སྲོང་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་བོད་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་གཉིས་བར་ཐེངས་དུ་མར་མཇལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་བཅས་ཚུལ་མཆིས་པ་དེ་ཡང་བཙན་པོ་ཁྲི་ལྡེ་གཙུག་བཙན་ནས་བཙན་པོ་གླང་དར་མས་རྒྱལ་སྲིད་ཕྱག་ཏུ་བཞེས་པའི་བར་དུ་བྱུང་བ་ཡིན་ཏེ། ཐང་གི་རྒྱལ་རབས་རིམ་བྱོན་གྱི་ངོས་ནས་བཤད་ན།

---

[1] (北宋)歐陽修、宋祁、範鎮、呂夏卿等合撰:《新唐書 吐蕃》卷一百一十一下,列傳第一百四十六下,中國哲學書電子化計劃(电子版),第42行.

[2] བཙན་པོ་སྲོང་བཙན་སྒམ་པོས་དགུང་ལོ་བཅུ་གསུམ་ཐོག་ཡབ་ཀྱི་སྲིད་དབང་འཛིན་བསྐྱངས་ཏེ་བོད་ཁམས་ཡོངས་གཅིག་གྱུར་མཛད་པ་ནས་གླང་དར་མ་འུ་དུམ་བཙན་པོས་བསྟན་པ་བསྣུབས་པའི་བར་དུ་ལོ་ ༢༢༩ ཙམ་ཕྱིན་ཡོད་ཅིང་། ཐང་གུར་རྒྱལ་རབས་ཚུགས་པ་(༦༡༨ལོ)ནས་ནུབ་པའི་(༩༠༧ལོ)བར་དུ་ཡང་ལོ་༢༨༩ཙམ་འགོར་ཡོད་པས། བོད་ཐང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་འཇིག་པའི་བར་ལོ་དྲུག་ཅུ་ལྷག་ཡོད།

དུས་སྐབས་དེ་ནི་ཐང་གུར་རྒྱ་ཡི་ཁྲི་ཐོག་བཞི་པ་དང་ཁྲི་ཐོག་དྲུག་པའི་སྲིད་སྐྱོང་མཁན་རྒྱ་རྗེ་ཐང་ཀྲུང་ཙུང་（唐中宗李哲）དང་ཐང་གི་ཁྲི་ཐོག་བཅོ་ལྔ་པ་རྒྱ་རྗེ་ཐང་མུའུ་ཙུང་（唐穆宗李恒）གཉིས་ཀྱི་སྲིད་དབང་གི་དུས་སུ་ཁེལ་ཡོད།

རྒྱའི་ཡིག་ཚང་ཁག་ཏུ་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་བོད་ཐང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་བར་གཡུལ་འཐབ་ཐེངས་ ༡༩༠ ལྷག་བྱུང་བར་གྲགས་ལ། དེ་དང་མཉམ་དུ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་བར་འཚམས་འདྲིའི་འདེགས་རྟེན་འབྲུལ་རེས་དང་། ཞི་འདུམ་བཟོད་གསོལ་གྱི་གསེར་ཡིག་སྐྱེལ་རེས། ཐང་བོད་གཉེན་བསྒྲིབས་ཀྱི་འབྲེལ་ལམ་གསར་འཛུགས་སོགས་ཀྱིས་རྒྱལ་ཁབ་ཕན་ཚུན་བར་སྤྱི་ཕྱིར་དུ་ཕོ་ཉ་མངག་རྫོང་ཐེངས་ ༡༨༠ ལྷག་བྱུང་ཡོད། རྒྱའི་《ཐུང་ཏེན་དེབ་ཐེར་ཆེན་མོ་》（通典）ལས། “ཐང་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོའི་དུས་འགོ་ནས་བོད་ལ་དམག་མི་འབུམ་ཕྲག་དུ་མ་ཡོད་པས་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ལྡན་དུ་འབོད།”（自大唐初，已有勝兵數十萬，號為強國）[3] ཅེས་དང་།《དེབ་ཐེར་དཀར་པོ་》ལས། “དེ་དུས་གླིང་ཆེན་ཡོངས་རྫོགས་འདི་ན་བོད་དང་མཉམ་པའི་རྒྱལ་ཁབ་སྟོབས་ཆེ་བ་སུ་ཡང་མེད་པར་གྲགས།”[4]ཞེས་འབྱུང་བ་བཞིན། དུས་སྐབས་དེར་ཨེ་ཤི་ཡའི་སྟོབས་ཅན་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་གཉིས་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། ན་དུང་ཧྲིན་ལུང་（神龍）[5]མཇལ་དུམ་དང་། ཧེ་ཡོན་（河源）[6]མཇལ་དུམ། ཉི་ཟླ་རི་བོ་མཇལ་དུམ་སོགས། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་བར་མཐའ་མཚམས་སུ་དམག་འཐབ་མི་བྱེད་པ་དང་། མཐུན་ལམ་སོར་ཆུད་བྱེད་པ། འཕྲུག་ཟིང་བདེ་ལ་འགོད་པ། ས་མཚམས་གཏན་འབེབས་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ། སྤྱི་ཕྱིར་དུ་མནའ་འབྲེལ་གྱི་ཆིངས་ཡིག་བཞག་སྟེ་མཇལ་དུམ་ཆེན་པོ་ཐེངས་བརྒྱད་ཙམ་བགྱིས་གྲུབ་ཡོད།

འདིར་སྐབས་སུ་བབ་པ་ནི་བོད་ཐང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་བར་གྱི་མཇལ་དུམ་ཐེངས་དྲུག་པ་སྟེ་ཆིང་ཧྲུའི་མཇལ་དུམ་གྱི་སྐོར་ཡིན། བོད་ཀྱི་ཡིག་ཚང་ཁག་ཏུ་མཇལ་དུམ་མཐའ་མ་སྟེ་འུ་དུམ་བཙན་པོའི་

---

[3] (唐)杜佑撰:《通典》,中國哲學書電子化計劃(電子版),190-邊防六, 吐蕃-5行.

[4] མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩོམ། དེབ་གསུམ་པ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༠ ལོ། པར་གཞི་དང་པོ། ཤོག་གྲངས་ ༢༣༨ ན་གསལ།

[5] ཧྲིན་ལུང་ཞེས་པ་ནི་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་སྒྱུར་ཡིན་ལ། ཐང་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་རྒྱལ་མོ་ཝུའུ་ཙེ་ཐེན་(武則天)གྱི་ཁྲི་ལོ་བཅུ་བཞི་པའི་མིང་སྟེ། ཕྱི་ལོ་ ༧༠༥ ནས་ཕྱི་ལོ་༧༠༧ ལོའི་བར་ཡིན། ཕྱི་ལོ་ ༧༠༥ ལོར་མཇལ་དུམ་ཐེངས་དང་པོ་བྱས།

[6] ཧེ་ཡོན་ནི་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་སྒྲ་སྒྱུར་ཡིན་ལ། བོད་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱིས་ཕྱི་ལོ་ ༧༡༨ ལོར་མཇལ་དུམ་ཐེངས་གཉིས་པ་བྱས་པའི་ས་ཆའི་མིང་སྟེ། ད་ལྟའི་ཨ་མདོའི་མཚོ་སྔོན་གྱི་ཟི་ལིང་གནས་སའི་ཡུལ་འདི་ཡིན།

དུས་སུ་ཐང་ལ་གཙིགས་བཅས་པའི་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་མདུན་གྱི་བྱང་རྡོའི་ཡི་གེ་དེ་ཉིད་གཅིག་པུ་ལས། མཇལ་དུམ་གཞན་གྱི་སྐོར་བོད་རང་གི་ཡིག་ཚང་དུ་འཕོད་པ་ཤིན་ཏུ་དཀོན་པར་སྣང་། ཐང་གུར་གྱི་དུས་སུ་བརྩམས་པའི་རྒྱ་ནག་གི་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་ཆེན་མོ་སྟེ་ཐང་ཧྲིན་དེབ་ཐེར་དང་། ཐང་ཡིག་རྙིང་མ། ཐང་ཡིག་གསར་མ། ཡིག་ཚང་མ་ཧྭ་ཐུས་སྤལ། ཐང་གི་ལམ་སྲོལ་གནད་བསྡུས། སྲིད་སྐྱོང་མེ་ལོང་སོགས་གཙོར་བྱས་ཏེ། ཁུངས་བཙན་པའི་དེབ་ཐེར་འདི་དག་གུང་བསྒྲིགས་ཏེ་གཟུར་གནས་ཀྱིས་དཔྱད་ཞིབ་བགྱིས་པས། ཆིང་ཧྲུའེ་མཇལ་དུམ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་མང་པོ་ཞིག་གཞི་ནས་གསལ་ཁ་ཚུད་ཟད་ཐོན་སོང་སྟེ། འདིར་བསྡུས་པར་བརྗོད་ན། རྒྱ་རྗེ་ཐང་ཏེ་ཙུང་སྲིད་ཁྲིར་འཁོད་མ་ཐག་གི་དུས་དེར་ནང་གི་རྗེ་བློན་བར་གྱི་འགལ་ཟླ་ཇོ་ངར་ཆེ་ཞིང་། ཕྱིའི་དམག་དཔུང་གི་བཙན་འཛུལ་དང་མཐའ་མཚམས་སུ་འཁྲུག་ཟིང་བསྟུད་མར་བསླངས་ཕྱིར། སྐབས་དེར་ཐང་གི་སྟོབས་ཤུགས་ནི་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་དོ་ཟླར་འགྲན་མི་ནུས་པ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་ཅིང་། ལྷག་པར་དུ་བོད་དང་དམག་འཐབ་བྱེད་རྒྱུ་དེ་ཡུལ་དུས་གང་གི་ཆ་ནས་ཀྱང་ཆ་རྐྱེན་གྱིས་འདང་དཀའ་བས། ཐང་གུར་གོང་མས་རང་འགུལ་གྱི་སྒོ་ནས་བོད་དང་ཞི་འདུམ་ཡོང་བའི་དགོངས་འདུན་ཞུས་པ་དང་། དེ་སྔ་ཐང་གི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་པའི་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ཀྱང་བོད་ལ་སྤྲོད་རྒྱུ་བློས་གཏོང་བྱས་འདུག། གཤམ་དུ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་བར་མཇལ་དུམ་སྟོན་གྱི་གྲོས་དན་དང་འབྲེལ་བའི་ཕོ་ཉ་རྣམས་ཇི་ལྟར་མངགས་པ་དང་། གཙིགས་བཅས་པའི་ཡུལ་དུས་གང་ལ་ངོས་འཛིན་དགོས་པ། མཇལ་དུམ་གྱི་མཛད་སྒོ་དང་ལྷའི་དཔང་དུ་གཙིགས་མནའ་དོར་ཚུལ་ཇི་ལྟར་ཡིན་པ། མཇལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་ཡིག་ཇི་ལྟར་བཞག་པ། མནའ་གཙིགས་སུ་ཞུགས་པའི་ནང་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་ཞི་དྲག་གི་བློན་པོ་སུ་དང་སུ་བཞུགས་པ། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་བར་ས་མཚམས་ཇི་ལྟར་བཅད་ཡོད་པ་བཅས་ཞིབ་འཇུག་གི་གྲུབ་དོན་འདི་རྣམས་ས་བཅད་ཁག་དྲུག་དང་མཐའ་བསྡོམས་བཅས་སུ་ཕྱེས་ཏེ་གླེང་བར་བྱ།

དང་པོ། མཇལ་དུམ་སྟོན་གྱི་གྲོས་དན་དང་འབྲེལ་བའི་ཕོ་ཉ་འགྲོ་འོང་གི་གནས་ཚུལ།

ཕྱི་ལོ་ ༧༧༨ ལོར་རྒྱ་རྗེ་ཐང་ཏེ་ཙུང་སྲིད་ཁྲིར་བསྐོས་ཤིང་། ལོ་དེའི་ཟླ་བརྒྱད་པར། ཐང་གིས་ཞི་བའི་བློན་ཆེན་ཝེ་ལོན་(韋倫,716-798)ཞུ་བ་འདེགས་རྟེན་དང་བཅས་བོད་ལ་མཇལ་དུམ་བྱེད་པའི་ཕོ་ཉར་མངགས་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཡིད་རྟོན་འཐོབ་པའི་ཆེད་དུ་གོང་མ་སྟོན་མའི་སྐབས་སུ་ཐང་གིས་གསོན་བཟུང་བྱས་པའི་བོད་ཀྱི་སོ་དམག་ལྔ་བརྒྱ་ཙམ་ཡོད་པ་རྣམས་གློད་ནས་ཐང་གི་ཕོ་ཉ་དང་མཉམ་དུ་ཕྱིར་བོད་ལ་

བསྐོགས། ཐང་གི་རྒྱ་རྗེ་སྟོན་མ་ཡང་ལོ་འདིར་གཞིགས་ཟིན་སྐབས། བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱིས་ཐང་གི་ཕོ་ཉ་རྣམས་ཕྱིར་ལོག་དུས་རྒྱ་རྗེ་སྟོན་མར་འདུས་མཆོད་བྱེད་པའི་ཉེར་སྤྱད་དང་ཡུལ་ནོར་སྐྱེས་སུ་བསྐུར་ནས་གཏམ་ལན་ལྟོན་པའི་བོད་ཀྱི་བང་ཆེན་འགའ་ཡང་དེ་དང་ལྷན་དུ་མངག་རྫོང་གནང་ཡོད་ཀྱང་། རྒྱའི་ཡིག་ཚང་དུ་བང་ཆེན་དག་གི་མཚན་ཐོ་ཞིབ་ཏུ་མི་གསལ། ཡང་ལོ་དེའི་ཟླ་ལྔ་པའི་ཚེས་གཅིག་ཉིན། ཐང་གུར་གོང་མས་ཡང་བསྐྱར་བློན་ཆེན་ལྷེ་ལོན་བོད་ལ་ཕོ་ཉར་མངགས་ནས་བཀའ་ཆེམས་དང་ཡུལ་ནོར་སྐྱེས་སུ་བསྐུར་ཡོད། དོན་དངོ་མར་བཀའ་ཆེམས་ཀྱི་ཡི་གེ་འདི་དང་ཐོག་གོང་མ་སྐྱ་དངོས་ཀྱིས་འབྲི་འཆར་ཡོད་ཀྱང་། ཐང་གི་བློན་པོ་ཚོ་བོད་ལ་འདུམ་འགྲིག་ཞུ་བར་ཁ་སྐྱེངས་ཤིང་རྒྱལ་ཁབ་རང་གི་ཆེ་མཐོང་ལ་ཡང་གནོད་པར་བསམས་ཏེ། གཙིགས་ཡིག་དེ་བློན་པོ་ཚོས་བྲིས་པ་ཡིན་ཁུལ་དུ་བྱས་ཡོད། དེ་ཡང《སྲིད་སྐྱོང་མེ་ལོང་》ནང་འཁོད་དོན། "ལྷེ་ལོན་གྱིས་བོད་དང་མཐུན་དུམ་བྱེད་པའི་གཙིགས་ཡིག་སྙིང་གོང་མའི་མཚན་རྟགས་བསྐྱོན་ནས་ཁྲིར་རྒྱུ་གོང་མར་ཞུས་པར། བློན་པོ་དབྱང་ཡན་གྱིས་དེ་ལྟར་བྱས་ན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལ་རྒྱ་ལ་གནོད་པས། ཀོ་ཙི་དབྱི་ལྟ་བུ་ཞིག་ལ་མིང་འགོད་དུ་འཇུག་པ་དང་དེ་ནས་གོང་མས་ཚིག་མཆན་བཀོད་པ་ཙམ་གྱིས་འཐུས་པར་བརྗོད་པས་དེ་ལྟར་གནང་།"（倫請上自為載書，與吐蕃盟；楊炎以為非敵，請與郭子儀輩為載書以聞，令上畫可而已，從之）[7] ཞེས་འབྱུང་བ་བཞིན། མཇུག་ཏུ་ཐང་གི་ཕོ་ཉ་ལྷེ་ལོན་བོད་ནས་ཕྱིར་ལོག་དུས། བཙན་པོས་བློན་ཆེན་ཁུ་མྱེ་གཟིགས་སོགས་མི་ལྔ་བཅུ་ལྷག་དེ་དང་མཉམ་དུ་ཐང་གི་ཕོ་བྲང་དུ་བརྫངས་ཚུལ་མཆིས་ཀྱང་། རྒྱའི་ཡིག་ཚང་དུ་བཙན་པོའི་གསེར་ཡིག་གི་ནང་དོན་འཁོད་མི་འདུག་པས་ལག་སོན་མ་བྱུང་།

ཡང་དེའི་ཕྱི་ལོ་སྟེ་ ༧༨༧ ལོར་ཐང་གིས་ཕོ་ཉ་གསར་དུ་བསྐོས་ཏེ། བློན་པོ་ཚུའི་ཧན་ཧེན（崔漢衡）དང་ཝང་ལུའུ（王魯 ）ཞུ་བ་གཉིས་གསེར་ཡིག་པའི་ཕྱག་དམ་དང་བཅས་བོད་ལ་ཕོ་ཉར་ཐེངས་གསུམ་པ་བཏང་ངས། དང་ཐོག་ཐང་གི་ཕོ་ཉ་འདི་གཉིས་བོད་ཀྱི་གནས་ཚང་དུ་འབྱོར་སྐབས། བཙན་པོའི་བཀའ་བཞིན་འགོག་ཏུ་བཙུག་སྟེ། སྟོན་ལ་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གསེར་ཡིག་འཁྱེར་ཡོང་དགོས་པའི་བཀའ་ཕབ། འོན་ཀྱང་ཐང་གོང་མས་བཙན་པོར་ཕུལ་བའི་བཀའ་ཤོག་ནང་། "ཕུལ་བའི་འདབ་ནོར་ཚང་མ་བླངས་པ་ཡིན། ད་རེས་ཚ་བོར་དཔང་རྟེན་ཙང་ཙམ་བསྐུར་ཡོད་པ་དེ་གར་འབྱོར་རྗེས་ལོངས་ཤིག"（所貢獻物並領

---

[7] 司马光主编:《资治通鉴》,第一册, 第二百二十六卷, 唐纪二, 中华书局出版社, 1956年第1版, 1976年,第一次印刷, 第7267页.

吃，今賜外甥少信物，至宜領取。）[8]ཅེས་གསུམ་ལུགས་དེ་ཙམ་སྨྲ་མེད་ཕྱིར། བཙན་པོས་དབང་ཟིལ་ཆེ་བའི་སྒོ་ནས་འདི་ལྟར་ལན་བསྐྱོན་ཡོད་དེ། 《ཡིག་ཚང་མ་ཧྭ་ཉུས་སྦྲལ་》ལས། "ངེད་བོད་ཆེན་པོའི་རྒྱལ་ཁབ་དང་ཁྱོད་ཐང་གུར་རྒྱལ་ཁབ་ནི་དབོན་ཞང་གི་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་སུ་མཆིས་པ་ལས། ངེད་ལ་བློན་པོའི་གུས་ལུགས་སྤྱོད་པ་ཅི་ལ་ཉུང་། ཡན་ཀྲུའུ་ནུབ་རྒྱུད་ནས་རི་བོ་ཧོ་ལན་ཧྲན་(賀蘭山)[9]བར་བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་པར་འཚལ། (我大蕃與唐，舅甥國耳，何得以臣視見處？又所綮定界原州之西，請以賀蘭山為界。)"[10] ཞེས། ཐང་གི་བློན་ཆེན་ལ་ཕྱིར་ལོག་རྗེས་གོང་མར་དེ་ལུགས་ཞུ་དགོས་ཚུལ་བཀའ་ཕབ་ཅིང་། ཐང་གི་ཕོ་ཉ་ཕྱིར་ལྡོག་སྐབས་དེ་དང་མཉམ་དུ་བློན་ཆེན་སྟག་སྒྲ་ཀླུ་གོང་སོགས་བང་ཆེན་འགའ་ཐང་ལ་རྫོང་བདའ་མཛད་ནས་ས་མཚམས་གཏན་ཁེལ་བྱེད་པ་དང་གཙིགས་འཛིན་པར་གྲོས་ཁ་བསྡུར་དུ་བཙུག་ཡོད། སྐབས་འདིར་ཐང་གིས་མཇལ་དུམ་ཞུས་པར་བཙན་པོས་གཞི་ནས་བཀའ་འཁྲོལ་གནང་ཡོད། ཐང་གི་ཕོ་ཉ་བློན་ཆེན་ཕང་ལུའུ་ཕྱིར་གོང་མའི་ཕོ་བྲང་དུ་ལོག་སྟེ་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་ངག་ཚིག་ཇི་བཞིན་ཐང་གོང་མར་ཞུས་རྗེས། གོང་མས་ཀྱང་བཙན་པོའི་བཀའ་བཀོད་ཇི་བཞིན་ཞུ་རྒྱུའི་ཁས་འཆེས་ཡོད་དེ། 《ཐང་ཡིག་གསར་མ་》ལས། "དེ་ནས་གོང་མས་དེ་བཞིན་དུ་གསེར་ཡིག་བཟོ་བཅོས་བརྒྱབ་སྟེ། ཕུལ་ཞེས་པ་བསྟབས་དང་། བསྐུར་ཞེས་པ་བསྩལ་དང་། ལོངས་ཤིག་ཅེས་པ་བཞེས་སུ་གསོལ་ཞེས་བསྒྱུར།" （帝許之，以「獻」為「進」，「賜」為「寄」，「領取」為「領之」。）[11]ཞེས་འབྱུང་། མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱིས། "ལྷ་པ་ཆེན་པོའི་སྐབས་སུ་ཡང་གོང་མ་ལ་ཞབས་ཏྲུང་དང་ཞུ་བ་གཉིས་མི་དགོས་གསུང་ཚུལ་སྣང་"[12]ཞེས་གསལ་བ་འདིས། དཀའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་སུ་ཡང་བོད་གཞུང་དང་མན་ཆིང་སྲིད་གཞུང་བར་འཕྲིན་ཡིག་སྐྱེལ་རེས་ཀྱི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོར་བདག་དབང་འདྲ་མཉམ་ཡོད་པ་མཚོན། ཡང་དེའི་ཕྱི་ལོ་སྟེ་ ༧༨༢ ལོའི་ཟླ་བཅུ་པར། ཐང་གི་ཁྲིམས་སྡེའི་བཙོན་ལས་དཔོན་གཞོན་གྱི་གོ་ཐོབ་ཅན་ཧྥན་ཙེ་（樊澤）ཞུ

8 (宋) 王欽若等編纂、周勛初等校訂: 《 冊府元龜》(校訂版), 卷第九百八十一, 總錄部(下), 外臣部(二十六)盟誓, 鳳凰出版社, 2006年, 第1版, 第11360頁.

9 ད་ལྟའི་རྒྱ་ནག་གི་ས་བཀོས་ལྟར་ན། ཉིང་ཤ་ཧེ་རིགས་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་དང་ནང་སོག་གཉིས་ཀྱི་ས་མཚམས་ན་ཡོད་པའི་རི་བོ་ཞིག་སྟེ། ལྷོ་བྱང་རིང་ཚད་ལ་ཧ་ལམ་སྟོང་རྐྱིས་(千米) ༢༧༠ མཆིས།

10 (宋) 王欽若等編纂、周勛初等校訂: 《 冊府元龜》(校訂版), 卷第九百八十一, 總錄部(下), 外臣部(二十六)盟誓, 鳳凰出版社, 2006年, 第1版, 第11360頁.

11 (北宋)歐陽修、宋祁、範鎮、呂夏卿等合撰:《新唐書 吐蕃》卷一百一十一下,列傳第一百四十六下,中國哲學書電子化計劃, 第5行.

12 དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩོམ། དེབ་གསུམ་པ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༠ ལོ། ཤོག་གྲངས་ ༦༥ ན་གསལ།

བ་བོད་སྐྱོད་མཇལ་དུམ་བང་ཆེན་དུ་བསྐོས་ཤིང་། སྐབས་དེར་བོད་ཀྱིས་བདག་གིར་བཅད་ཟིན་པའི་ཡོན་ཀྲུའུ་(原州)ས་ཆ་ཏུ་སླེབས་ཏེ་བོད་ཀྱི་བློན་ཆེན་ཞང་རྒྱལ་མཚན་དང་མཇལ་དུམ་གྱི་དུས་ཚོད་གཏན་ཁེལ་བྱས་མཐར། མཇུག་ཏུ་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ནས་གཙིགས་འཛིན་རྒྱུར་གཞི་ནས་གྲོས་མཐུན་བྱུང་།

གཉིས་པ། མཇལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་བཅས་པའི་ཡུལ་དུས་ངོས་འཛིན།

ཆིང་ཧྲུའི་མཇལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་བཅས་པའི་ཡུལ་ནི་སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་ཐང་གི་ས་མཚམས་ཆིང་ཧྲུའི་（清水）ཞེས་པའི་ཡུལ་འདི་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་《ཐང་ཡིག་གསར་མ་》ལས། "ཛྷན་ཙེ་དང་ཞང་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་ཀྱིས་ཆིང་ཧྲུའི་ཏུ་མཇལ་དུམ་བྱ་རྒྱུ་དང་། གླང་དང་རྟ་མཆོད་རྫས་སུ་བྱ་རྒྱུའི་ཁ་ཆད་བྱས།"（泽与结赞约盟清水，以牛马为牲）[13] ཞེས་འབྱུང་། 《ཐང་གི་ལམ་སྲོལ་གནད་བསྡུས་》ནང་དུའང་། "ལོ་དེའི་ཟླ་བཅུ་པར།[14] ཁྲིམས་དཔོན་ཛྷན་ཙེ་ཞུ་བ་བོད་དང་མཇལ་དུམ་གྱི་སྐོར་གྲོས་བྱེད་པའི་ཕོ་ཉར་བསྐོས། སང་ལོའི་ཟླ་དང་པོའི་ཚེས་བཅུའི་ཉིན་ཆིང་ཧྲུའི་ཏུ་མཇལ་དུམ་བྱ་རྒྱུའི་གྲོས་ཆད་བཞག" (其年十月。以都督員外郎樊澤兼御史中丞充吐蕃計會使。約以來年正月十日。會盟於清水。)[15] ཅེས་གསལ་ཏེ། གཙིགས་བཅས་པའི་ཡུལ་འདི་རྒྱ་ནག་དབང་སྒྱུར་རིང་ལུགས་པས་བོད་ཡུལ་བཙན་བཟུང་བྱས་རྗེས་ཀྱི་ད་ལྟའི་ས་བཀོད་ལྟར་ན། ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པའི་ཆིང་ཧྲུའི་རྫོང་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། འདིར་གསལ་ཁ་འདོན་དགོས་པ་ཞིག་ལ། དང་ཐོག་བཙན་པོས་ཐེངས་འདིའི་མཇལ་དུམ་གྱི་སྐབས་སུ་བློན་པོ་ཞང་རྒྱལ་གཟིགས་མངག་འཆར་འདུག་ཀྱང་། བློན་པོ་འདི་གདུག་རྩུབ་ཆེ་ཞིང་གསོད་གཅུབ་ལ་དགའ་ཕྱིར། མཇུག་ཏུ་འདུམ་གཙིགས་ཞི་བའི་ངང་ནས་འཛོག་ཐུབ་ཆེད་དུ། ཞང་རྒྱལ་གཟིགས་ཀྱི་ཚབ་ཏུ་ཞང་རྒྱལ་མཚན་བློན་ཆེན་པོར་བསྐོས་ཚུལ་རྒྱའི་《ཡིག་ཚང་མ་ཧྥ་ཏུས་སྤེལ་》ནང་གསལ་ཏེ། ཞང་རྒྱལ་གཟིགས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་སྐོར་ལ་ཞིབ་ཏུ་གཟིགས་འདོད་ན། ཏུན་ཧོང་ནས་ཐོན་པའི་བོད་ཀྱི་ཡིག་ཆར་[16]བཞུགས།

---

13 (北宋)歐陽修、宋祁、範鎮、呂夏卿等合撰:《新唐書 吐蕃》卷一百一十一下,列傳第一百四十六下,中國哲學書電子化計劃(电子版), 第5行.

14 ལོ་དེའི་ཟླ་བཅུ་པར་ཞེས་པ་འདིས་ཐང་གི་གོང་མ་ཙན་ཀྲུང་གི་ཁྲི་ལོ་བཞི་པ་སྟེ་ཕྱི་ལོ་ ༧༨༣ ལོ་བསྟན་ཡོད།

15 (北宋)王溥撰:《唐會要》(卷九十七),中國哲學書電子化計劃(电子版),第17行.

16 ཏུན་ཧོང་ཡིག་ཆ། ཧྥ་རན་སིར་ཉར་བའི་བོད་ཡིག་ཤོག་དྲིལ་པར་མའི་གཞུང་དངོས་ཀྱི་ཕྱི་མོ། P.T. ༡༢༨༨ དོན་ཆེན་གནད་བསྡུས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས། ཡིག་སྣེ་ཨང་ B༡ ནས་ ༢༠ ན་གསལ།

གཙིགས་བཅས་པའི་དུས་ནི་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་དང་ཐང་གི་རྒྱལ་ཐོག་བཅུ་གཉིས་པ་གོང་མ་ཏི་ཙུང་（唐德宗）གཉིས་ཀྱི་དུས་སྐབས་ཏེ་ཕྱི་ལོ་ ༧༨༣ ལོའི་ཟླ་བ་དང་པོར་ཁེལ་ཡོད། 《ཐང་ཡིག་རྙིང་མ་》ལས། "ཁྲི་ལོ་བཞི་པའི་ཟླ་དང་པོར། གོང་མས་ཀྲང་དབྱི་（張義）ལ་ཞང་རྒྱལ་མཚན་དང་ལྷན་དུ་ཆིང་ཧྲུའི་ཧྲུ་མཇལ་དུམ་བྱ་རྒྱུའི་བཀའ་ཡིག་གནང་། མཇལ་དུམ་གྱི་དུས་ལ་ཉེ་བ་ན། ཀྲང་དབྱི་དང་ཞང་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་ཀྱིས་གྲོས་དན་བཞག་དོན།" ཞེས་དང་། ཡང་རྒྱའི་དེབ་ཐེར་《སྲིད་སྐྱོང་མེ་ལོང་》དུ། "དཔྱིད་ཟླ་དང་པོའི་ཚེས་བཅུའི་ཉིན། ཀྲང་དབྱི་དང་བོད་ཀྱི་བློན་པོ་ཞང་རྒྱལ་བཙན་གཉིས་ཀྱིས་ཆིང་ཧྲུའི་ཧྲུ་མཐའ་གཙིགས་བཅས།" (春，正月，丁亥，隴右節度使張鎰與吐蕃尚結贊盟於清水。)[17]ཞེས་གསལ་བ་བཞིན། གོང་དུ་གསལ་བའི་ཁྲི་ལོ་ཞེས་པ་འདིས་ཙན་ཀྲུང་（建中）ཁྲི་ལོ་བསྟན་ཡོད་ཅིང་། ཙན་ཀྲུང་ཞེས་པ་ནི་གོང་མ་ཐང་ཏི་ཙུང་གི་ཁྲི་ལོའི་མིང་གི་སྔ་སྙུར་སྟེ། འཛམ་གླིང་སྤྱི་རྩིས་ལྟར་ན་ ༧༨༣ ལོར་ཁེལ་ཡོད། དེར་མ་ཟད་《སྲིད་སྐྱོང་མེ་ལོང་》དང་《ཐང་གི་ལམ་སྲོལ་གནད་བསྡུས་》སུ་གསལ་བའི་གཙིགས་བཅས་པའི་ལོ་དུས་ཀྱང་ཐང་ཡིག་རྙིང་མ་དང་ཡོངས་སུ་མཐུན།

གསུམ་པ། མཇལ་དུམ་གྱི་མདོད་སྒོ་དང་ལྷའི་དཔང་དུ་དབུ་སྙུང་གནང་ཚུལ།

དེ་སྔ་མཇལ་དུམ་གྱི་སྔོན་ལ་ཐང་གི་བློན་པོ་ཀྲང་དབྱི་དང་བོད་ཀྱི་བློན་ཆེན་ཞང་རྒྱལ་མཚན་གཉིས་ནས་གྲོས་དན་བཞག་ཡོད་པ་ལྟར། མཇལ་དུམ་གྱི་མདོད་སྒོའི་ཉིན་མོ་འདིར། བོད་དང་ཐང་གཉུར་གྱི་དམག་མི་ཉིས་སྟོང་རེ་མདོད་སྒོའི་ཡུལ་དངོས་ཀྱི་དཀྱིལ་འཁོར་ར་བའི་ཕྱི་རོལ་དུ་ཇམ་ཐེལ་དང་བཅས་བསྒྲིགས་ཡོད། དེ་ལས་དམག་མི་ཕྱེད་ཀས་གོ་མཚོན་ཐོགས་ནས་དཀྱིལ་འཁོར་ཕྱིའི་གོམ་པ་ཉིས་བརྒྱའི་མཚམས་སུ་བསྒྲིགས་ཡོད་པ་དང་། ཕྱེད་ཀ་ཞབས་འབྲིང་ཐོར་བུ་བྱས་ནས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་འོག་ཏུ་འགྲེངས་ཡོད། དེ་ནས་རིམ་པས་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་བློན་ཆེན་དང་དཔོན་རིགས་བདུན་རེ་ཡོད་པ་རྣམས་མཚོད་སྟེགས་མདུན་དུ་འཛོམས་ནས་མཇལ་དུམ་གྱི་མདོད་སྒོ་འཚོགས་ཏེ། མཐའ་ཚིག་བརྗོད་ཞིང་བདེན་པ་བདར་ཏེ་གཙིགས་ཡིག་གི་དོན་རྣམས་ཞིབ་ཏུ་བསྡུར་གས་ནས་གྲོས་ཆིངས་བཞག་རྗེས། ཉི་ཟླ་གཟའ་སྐར་གནམ་ས་རི་ཆུ་དང་བཅས་པའི་ལྷའི་དཔང་དུ་དམར་མཆོད་གསོལ་ནས་མཐའ་གན་མཐུ་མོ་ཆེ་དོར་བར་མཛད།

---

[17] 司马光主编:《资治通鉴》, 第一册, 第二百二十六卷, 唐纪二, 中华书局出版社, 1956年第1版, 1976年, 第一次印刷, 第9327页.

དོན་ངོ་མར་བྲོ་བོར་བའི་ཉིན་མོ་དེར། བོད་ཀྱིས་རྟ་དང་རྒྱ་ཡིས་བ་གླང་དམར་མཆོད་དུ་འབུལ་བའི་གྲོས་ཁ་བསྡུར་ཡོད་ཀྱང་། མཇལ་དུམ་འདི་ཐང་གུར་གོང་མས་བོད་བཙན་པོར་ཞུ་བ་མཛད་པ་ཡིན་སྟབས། བོད་དང་མཇལ་དུམ་བྱེད་དགོས་བྱུང་བར་ཁ་སྐྱེངས་ཏེ། ཐང་གི་བློན་ཆེན་ཀྲང་དབྱི་（張義）ཡིས་བློན་ཆེན་ཞང་རྒྱལ་མཚན་ལ་གུས་ལུགས་ཀྱི་ཚད་དམའ་རུ་འབབ་པའི་མགོ་བསྐོར་བཏང་ཚུལ་ཡང་མཆིས་ཏེ།《ཡིག་ཚང་མ་ཧྭ་ཡུས་སྦལ་》ལས། "རྒྱ་ལ་བ་གླང་མེད་ཚེ། སོ་ནམ་མི་བཏུབ་པ་དང་། བོད་ལ་རྟ་མེད་ཚེ་འགྲུལ་བཞུད་མི་ནུས། ད་རེས་ལུག་ཕག་ཁྱི་གསུམ་གྱིས་རྟ་དང་བ་གླང་གི་ཚབ་བྱེད་ཆོག་པ་ཞུ། ཞེས་སྨྲས་པར། ཞང་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་དེ་བཞིན་བྱ་རྒྱུ་ཁས་འཆེས།"(漢非牛不田，蕃非馬不行，今請羊、豕、犬三物代之，結讚許諾。)[18]ཞེས་འབྱུང་ལ། ཡང་《ཐང་ཡིག་རྙིང་མ་》ལས། "འགག་སྒོའི་ཕྱི་རུ་ཕག་པ་མེད་པས། ཞང་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཁྲོམ་ལུག་ཕུལ། ཀྲང་དབྱི་ཡིས་ཁྱི་དང་ལུག་གཉིས་ཕུལ་ནས་དེ་རྣམས་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་བྱང་རྒྱབ་ཏུ་དོང་བསྐོས་ནས་དེར་བསད། ཁྲག་སྣོད་གཉིས་སུ་བླུགས་ཤིང་ཁར་རེག་སྟེ་མནའ་དོར།（塞外無豕，結讚請出羝，鎰出犬、白羊，乃坎壇北刑之。）[19] ཞེས་གསལ། དེ་ལྟར་གཙིགས་མནའ་གྲུབ་རྗེས་མཆོད་སྟེགས་ཀྱི་ནུབ་ངོས་སུ་ནང་པའི་ལྷ་ཁང་ཆུང་ངུ་ཞིག་ཏུ་ཐང་གི་བློན་པོར་བྲོ་བོར་དུ་བཅུག་པ་དང་། མཇུག་ཏུ་བློན་ཆེན་རྣམས་ཡང་བསྐྱར་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་སྡིངས་ཆའི་ཐོག་འཛོགས་ནས་སྟོན་ཆེན་ལ་རོལ་ཅིང་། ཕན་ཚུན་ལ་སྐྱེམས་ཆང་འདེགས་འབུལ་ཞུ་བ་དང་བཅས་མཛའ་བའི་རྣམ་འགྱུར་གྱིས་མཇལ་དུམ་ཡོངས་སུ་གྲོལ། མཇལ་དུམ་ཞུ་མཁན་ནི་ཐང་ཡིན་ལ། ཞུ་ཡུལ་ནི་བོད་ཡིན་པའི་ཆ་ནས། ཐེངས་འདིའི་མཇལ་དུམ་གྱི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲིད་ཐང་གུར་གྱིས་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་ཚང་མ་དང་དུ་བླངས་པ་འདིས་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་བླ་ན་མེད་པའི་དབང་ཐེལ་དང་སྲིད་ཐབས་མཚོན་ཞིང་། མཆོག་གསུམ་དཔང་དུ་བཀུར་བའི་རང་རེའི་ཆོས་ལུགས་དད་མོས་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་དེ་ཡང་མཚོན་ཐུབ་སྟེ།《ཡིག་ཚང་མ་ཧྭ་ཡུས་སྦལ་》ལས། "མཇལ་དུམ་གྲུབ་རྗེས། དཀྱིལ་འཁོར་ལྷོ་ནུབ་ཀྱི་ཟུར་དུ་གུས་ལས་བྱས་པའི་སངས་རྒྱས་པའི་ལྷ་ཁང་ཡོད་པ་དེར་ཀྲང་དབྱི་ཁྲིད་ནས་བསང་མཆོད་དང་བཅས་མནའ་སྐྱེལ་དུ་བཅུག"

---

[18] (宋) 王欽若等編纂、周勛初等校訂: 《 冊府元龜》 (校訂版), 卷第九百八十一,總錄部(下),外臣部(二十六)盟誓,鳳凰出版社,2006年,第1版,第11361頁.

[19] (後晉)劉昫: 《舊唐書 吐蕃》 卷一百九十六下,列傳第一百四十六下,中國哲學書電子化計劃,第10行.

（盟華，結讚倩鎰就壇之西南隅佛幄中焚香為誓。）[20]ཅེས་འབྱུང་བ་བཞིན་ལགས། གཙིགས་བཅས་པའི་རྗེས་སུ་བོད་ཀྱིས་སྟོན་ཚད་གསོན་བཟུང་བགྱིས་ཏེ་ཏུན་ཧོང་（敦煌）བྲག་ཕུག་གི་ནུབ་ཕྱོགས་སུ་བཀག་ཉར་བྱས་པའི་ཐང་གི་དཔོན་དམག་དང་རབ་བྱུང་བ་ཁྲིན་བསྔོམས་ཕོ་མོ་བརྒྱད་བརྒྱ་ལྷག་ཡོད་པ་རྣམས་སློད་གྲོལ་བཏང་སྟེ་ཐང་ལ་ཕྱིར་ལོག་ཏུ་བཅུག་ཡོད།

བཞི་པ། བོད་ཐང་གཉིས་ནས་མཐལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་ཡིག་བཞག་ཡོད་དམ།

ཐེངས་འདིའི་ཆིང་ཧྲུའི་མཐལ་དུམ་གྱི་སྐབས་སུ། བོད་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ནས་བཀའ་ཐམ་བརྒྱབ་པའི་གཙིགས་ཡིག་ཕུལ་ཡོད་མོད། འོན་ཀྱང་ཡིད་ཕངས་པ་ཞིག་ལ། རྒྱའི་གནའ་བོའི་ཡིག་ཚང་ཁག་ཏུ་ཐང་གི་གཙིགས་ཡིག་གཅིག་པུ་ལས། བོད་བཙན་པོའི་གཙིགས་ཡིག་འཁོད་མི་འདུག ཏུན་ཧོང་ཡིག་ཆར་ཡང་མི་གསལ་ལ། བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས་དེབ་ཐེར་གཞན་དུའང་ཧ་ལམ་མེད་པར་སྣང་། ཡིན་ན་ཡང་བཙན་པོའི་བཀའ་གཙིགས་བསྣམས་ཡོད་པ་ནི་རྒྱའི་འབྲེལ་ཡོད་ཡིག་ཚང་ཀུན་ཏུ་གསལ་ཏེ། དཔེར་ན།《ཡིག་ཚང་མ་ཧྰ་ཧྲུས་སྤྲལ་》ནང་འཁོད་དོན། "དེར་ཞང་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་ཀྱང་བཀའ་གཙིགས་ཀྱི་ཡི་གེ་བལྟགས་ཤིང་། ལྷ་ལ་མཆོད་རྫས་སུ་བསྔབས་པའི་ཕྱུགས་ཀྱི་བེམ་པོ་དོང་དུ་སྦས་པ་ལས་གཙིགས་ཡིག་ནི་མ་སྦས།"（結讚亦出盟文，不加於坎，但埋牲而已。）[21] ཞེས་འབྱུང་ངོ་། །དེས་ན་འདིར་ཐང་གུར་གྱི་བཀའ་གཙིགས་ཁོ་ན་ཉིད་གཞིར་བཟུང་ན། གཙིགས་ཡིག་ཆ་ཚང་བར་འཁོད་ཡོད་པ་ནི་རྒྱའི་《ཡིག་ཚང་མ་ཧྰ་ཧྲུས་སྤྲལ་》ཡིན་ཏེ། བོད་འགྱུར་དུ་སྒྲོས་ན། "ཐང་ལ་གནམ་འོག་དབང་བར་གྱུར་ནས་ཡུས་[22]ལ་མང་མངའ་བའི་རྒྱལ་ཁམས་མཐའ་ཊུ་བསྐྱེད། གྲུ་གཟིངས་དང་ཞིང་རྟས་སླེབས་སོ་ཅོག་གི་སྐྱེ་བོ་རྣམས་བཀའ་མི་བཙི་བ་གཅིག་ཀྱང་མེད། སྟོན་ཙྱོན་གོང་མ་ན་རིམ་གྱི་མཛད་འཕྲིན་བཟང་པོ་རྒྱུན་ཆགས་སུ་སྤེལ་བར་བརྟེན། ལོ་དུས་ཀུན་ལ་རྒྱལ་སྲིད་ཐེར་ཟུག་ཏུ་བརྟན་ཞིང་། མི་ཡི་དབང་པོའི་བྱ་གཞག་ རླབས་པོ་ཆེ་ནི་མངོན་པར་སྤེལ། གྲགས་ཟིལ་དང་བཀའ་སློབ་ནི་ཕྱོགས་བཞི་ཀུན་ལ་ཁྱབ། བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་དང་མི་རབས་རྒྱུད་དུ་གཉེན་བསྙེབས་

[20] (宋) 王欽若等編纂、周勛初等校訂:《 冊府元龜》(校訂版), 卷第九百八十一, 總錄部(下), 外臣部(二十六)盟誓, 鳳凰出版社, 2006年, 第1版, 第11360頁.

[21] (宋) 王欽若等編纂、周勛初等校訂:《 冊府元龜》(校訂版), 卷第九百八十一.總錄部(下), 外臣部(二十六)盟誓, 鳳凰出版社, 2006年, 第1版, 第11361頁.

[22] ཡུས་ཞེས་པ་ནི་ཡུལ་མིང་སྟེ། གནའ་བོའི་ཐང་རྒྱལ་རབས་སྐབས་ཀྱི་མཐའ་མཚམས་ལ་གོ་བ་ཡིན།

ཤིང་། ཁྲིམ་མཚེས་བཟང་པོའི་མཐུན་ལམ་བརྟན་པོར་བཙུགས། བདེ་སྡུག་མཉམ་སྤྱོད་གི་དོན་ཞང་རྒྱལ་ཁབ་ཏུ་ཕྱུར་ནས་ལོ་ཡི་འཁོར་མོ་ཉིས་བརྒྱར་ཉེ། སྐབས་དང་སྐབས་སུ་ཞི་འཁོན་ཆུང་ཆུང་གི་རྐྱེན་པས་དྲིན་གསོལ་དོར་ནས་དགྲ་ཟླར་ཕྱུར་ཅིང་། མཐའ་མཚམས་སུ་འཁྲུག་ཟིང་བྱུང་ནས་ཞི་འཇགས་ཀྱི་ལོ་ཟླ་དབེན་པར་ཕྱུར། གོང་མ་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་རྗེས་འབབས་མགོ་ནག་པོར་ཐུགས་བརྩེ་བས། བཟུང་དམག་ཐྲན་དུ་ཚུད་པ་དག་སློད་དུ་བཙུག་ནས་བོད་ལ་བསྐོགས། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ཀྱང་གུས་འདུད་ཞུས་ཤིང་། ཕྱོགས་གཉིས་ཀས་སྔར་བས་འཆམ་མཐུན་ཡོང་བར་བརྩོན། ཕན་ཚུན་གྱི་ཕོ་ཉ་འགྲོ་འོང་གིས་འདུམ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་སྒྲུར་བས། དོགས་པ་དང་གྱོད་འདྲ་བ་མ་བྱུང་ལ། གཡུལ་གྱི་ལས་དག་རང་སར་འཇགས། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་ཆིངས་ཡིག་རྣམས་སྲིད་མཐའི་བར་དུ་གནས་པར་འགྱུར་ལ། གནའ་ནས་བཟུང་མནའ་འདོར་བའི་སྲོལ་བཟང་དར་བར། དེང་ཡང་འུ་ཅག་གིས་དེ་ལྟར་བགྱིད། ངེད་ཐང་གིས་ས་མཚམས་ཀྱི་འབབས་ལ་བདེ་བ་ཐོབ་ཏུ་རེ་ནས་སྔོན་གྱི་ས་ཆ་རྣམས་ཀྱང་མ་བརྩད། ཁེ་དང་རྒྱལ་ཁབ་རིང་དུ་སྤྱངས་བ་ཡང་མཇལ་དུམ་གྱི་བཀའ་གཙིགས་འདི་སྲིད་མཐར་གནས་པའི་སླད་དུ་ཡིན། ད་ཆ་ཐང་གི་བསྲུང་བྱའི་མཚམས་ནི། ཅིང་ཀྲུའུ་ཡི་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་ཐན་ཀྲིང་འགག་གི་ནུབ་འཕྲང་བར་དང་། ལུང་ཀྲུའུ་ཡི་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་ཆིང་ཧྲུའི་རྫོང་གི་བར། རྫིང་ཀྲུའུ་ཡི་ནུབ་ཕྱོགས་ནས་ཐུང་ཀྲུའུ་རྫོང་གི་བར། དེ་བཞིན་ཅན་ནན་ཞི་ཧྭན་གྱི་ཆུ་བོ་ཏ་ཏུའུ་ཧོ་ཡི་ཤར་ཕྱོགས་ནི་རྒྱའི་མངའ་རིས་ཡིན། བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱིས་ལན་ཀྲུའུ་དང་། ཤེ་ཀྲུའུ། ཡོན་ཀྲུའུ། ཧོས་ཀྲུའུ་བཅས་སུ་བསྲུང་རྒྱུ་དང་། ནུབ་ཕྱོགས་ཞིན་ཐའོ་བར་དང་། ཤར་ཕྱོགས་ཁྲིང་ཀྲུའུ་བར། ཅན་ནན་གྱི་ནུབ་མཐའི་མོ་སོ་སྨྭའི་ཚོ་པ་ཁག་གི་བར་དང་། ཏ་ཏུའུ་གཙང་པོའི་ལྷོ་ནུབ་བཅས་ནི་བོད་ཀྱི་ས་མཚམས་ཡིན། དེ་ལྟར་ཕན་ཚུན་གྱི་དམག་མིས་བྱ་ར་བྱེད་ས་དང་། ཀྲུའུ་ཞན་གྱི་སྡོད་མི་རྣམས་དང་། ས་མཚམས་ཀྱི་རྒྱ་དང་སྨྭ་པའི་ཚོ་པ་ཁག་རྣམས། ད་ལྟར་མངའ་བའི་ཚུལ་བཞིན་གནས་པར་བྱའོ། །རྨ་ཆུའི་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་ཞིན་ཆོན་ཙུན་ནས་སྨྱ་ངམ་ཐང་ཆེན་པོའི་བར་དང་། ལྷོ་ཕྱོགས་ཀྱི་རི་བོ་ཧེ་ལན་ཧྭན་གྱི་ལོ་ཐོ་སྣང་གི་བར་དུ་ས་མཚམས་ཡིན་ལ། དེའི་བར་གྱི་ས་ཆ་སྟོང་པ་ཧྲིལ་པོར་བདག་པོ་མེད། བཀའ་གཙིགས་ཀྱི་མདོར་མ་ཚུད་པའི་ས་ཆར་བོད་དམག་ཡོད་ཚེ་བོད་ཀྱིས་བསྲུང་རྒྱུ་དང་། རྒྱའི་དམག་དཔུང་ཡོད་ཚེ་རྒྱ་ཡིས་བདག་ཏུ་བྱེད། ད་ལྟར་མངའ་བའི་གནས་ཚུལ་འདི་བཞིན་བསྲུང་བར་བགྱིད་པ་ལས། ས་མཚམས་ལས་བརྒལ་ནས་བཙན་འཛུལ་གཏན་ནས་བྱ་མི་རུང་། སྔོན་ཆད་དམག་དཔུང་བསྡད་མེད་པའི་ས་ཆར་དམག་དཔུང་གསར་འཛུགས་བྱས་མི་ཆོག་ལ། མཁར་རྫོང་བརྩིགས་ནས་སོ་ནམ་གྱི་ལས་ཀྱང་བགྱིད་མི་རིགས། དེང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་པོའི་དམག་དཔོན་དང་བློན་ཆེན་

རྣམས་བཀའ་ལྷར་དུ་མཇལ་དུམ་མཛད་ཅིང་། མཐའ་ཡང་བོར་ཏེ་གནམ་ས་རི་ཆུ་ཐམས་ཅད་ཀྱི་ལྷར་དཔང་དུ་གསོལ་ཡོད་སྐབས། ལྷའི་ཐུགས་དང་འགལ་བའི་གཏམ་སྤྱོད་སྦྱོར་དུ་མི་བྱའོ། །བཀའ་གཙིགས་ཀྱི་མདོ་ཡི་གེར་བཀོད་པའི་ཕྱི་མོ་ནི་གོང་མའི་མེས་པོའི་མཆོད་ཁང་དུ་ཞར་བ་དང་། བུ་ཡིག་ཏུ་བཅད་པ་རྣམས་འབྲེལ་ཡོད་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱིས་ཞར་ཡོད། རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་པོའི་མཐའ་གཙིགས་འདི་ཇི་སྲིད་བསྐལ་པའི་བར་དུ་རྒྱུན་སྐྱོང་བར་ཀྱིས་ཤིག”(唐有天下，恢奄禹跡，舟車所至，莫不率俾。以纍聖重光，蓟年惟永，恢王者之丕業，被四海以聲教。與吐蕃讚普代為婚姻，因結鄰好，安危同體。甥舅之國，將二百年，其聞或因小忿，棄患為讎，封疆騷然，靡有寧幾。皇帝踐祚，湣茲黎無，乃釋俘囚，悉歸蕃落。二國展禮，同茲協和，行人往複，纍佈成命，是必詐謀不起，兵革不用矣。彼猶以兩國之要求之永久。古有結盟，今請用之。國家務息邊人，外其故地，棄利蹈義，堅盟從約。今國家所守界：涇州西至彈箏峽西口，隴州西至清水縣，鳳州西至同父縣，暨劍南西山大渡河東，為漢界。蕃國守鎮在蘭渭原會，西使臨洮，又東至成州，抵劍南西界磨在些諸蠻大渡水西南，為蕃界。其兵馬鎮守之處，州縣見有居人，彼此兩邊見屬。漢諸蠻以今所分見住處依前為定，其黃河以北，從故新泉軍直北至大磧，南至賀蘭山駱蛇嶺為界，中閑悉為閑田。盟文所有不載者，蕃有兵馬處蕃守，漢有兵馬處漢守，不得侵越。其先未有兵馬處，不得雜置，併築城堡耕種。今二國將相，受辭而會，齋戒將事，告天地山川之神照臨，無得愆墜。其盟文藏於郊廟，副在有司，二國之誠，其永保之。）[23]ཅེས་གསལ། དེས་ན་ཐེངས་འདིའི་མཇལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་ཡིག་གི་རྩ་གནད་རྣམས་གྲོས་ཆིངས་བཞག་པའི་ཉིན་མོ་དེར་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་བསྒྲགས་ཟིན། དེ་ནས་བོད་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་འབྲེལ་ཡོད་ལས་ཚན་དུ་ཞར་བ་ལས་ཛོ་རིང་དུ་བྲིས་ཚུལ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མི་འདུག་གོ། །རྒྱ་ནག་རང་གི་ད་ལྟའི་ཕྱི་རབས་པ་ཚོ་ཡང་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཆིང་ཧྲུའི་མཇལ་དུམ་གྱི་སྐབས་སུ་ཐང་གི་ས་ཆ་དེ་རྣམས་བོད་ལ་ཤོར་བར་འདོད་པ་མ་ཁེངས་ནས།“རྒྱ་ནག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་མངའ་ཁོངས་བཅད་སྤྲོད་ཀྱི་རྒྱལ་བཙོང་ཆིངས་ཡིག་ཐོག་མ”（中國歷史上第一款割地賣國條約）ཞེས་ཟུར་ཟའི་ཚུལ་དུ་བྲིས་པའི་རྩོམ་ཡིག་མང་པོ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞོར་འཕྲོས་ཡིན།

---

[23] (宋) 王欽若等編纂、周勛初等校訂:《 冊府元龜》(校訂版), 卷第九百八十一;總錄部(下), 外臣部(二十六)盟誓, 鳳凰出版社, 2006年, 第1版, 第11361頁.

ལྔ་པ། མཇལ་དུམ་གྱི་གཙིགས་སུ་ཞུགས་པའི་བོད་ཐང་གཉིས་ཀྱི་མི་སྣ་གཙོ་གྲས་ངོས་འཛིན།

མཇལ་གཙིགས་སུ་ཞུགས་མཁན་ནང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་ཀྱི་མི་སྣ་གཙོ་གྲས་བདུན་རེ་མཆིས་པ་ངོས་འཛིན་ཐུབ་སྟེ། ལ་ལ་བློན་པོ་དང་། ལ་ལ་དམག་སྤྱི། ཡང་ན་བང་ཆེན་གང་རུང་ཡིན་པ་སོགས། མི་སྣ་སོ་སོའི་གོ་ཐོབ་དང་འགན་དབང་ཡང་མི་འདྲ། དེ་ཡང་རྒྱའི་《ཐང་གི་ལམ་སྲོལ་གནད་བསྡུས་》ལས། "ཁྲི་ལོ་བཞི་པའི་ཟླ་དང་པོར། ཚུའི་ཧན་ཧེང་སོགས་མི་བདུན་དང་། ཞང་རྒྱལ་མཚན་དང་བློན་ཆེན་པོ་མི་བདུན་མཉམ་དུ་སྡིངས་ཆའི་ཐོག་འཛེགས་ནས་མནའ་གཙིགས་བཅས།"（四年正月，崔漢衡等七人，與結贊及宰相等七人，俱升壇為盟。）[24]ཞེས་དང་། ཡང་《ཡིག་ཚང་མ་དྷ་རུས་སྦལ་》ལས། "ཀང་དབྱི་དང་། སྐུ་བཅར་དཔོན་རིགས་ཆི་ཁང་། མཇལ་དུམ་དཔོན་པོ་ཚུའི་ཧན་ཧེང་། ཧྥན་ཙེ། ཁྲང་ལུའུ། ཡུས་ཧི་བཅས་མི་བཅུ[25]ཡིས་གོང་མར་མཇལ་དུས་ཀྱི་ལས་གོས་གྱོན་པ་དང་། ཞང་རྒྱལ་མཚན་དང་། བོད་ཀྱི་དམག་དཔོན་དང་བློན་ཆེན་སྐྱེས་བཟང་། བློན་གཙང་བཞེར། བློན་ལེགས་ཐོ། སི་ཀོན་ཀྲི། དཔོན་རིགས་བློན་ཁྲི་གཟིགས་སོགས་མི་བདུན་ཡང་དཀྱིལ་འཁོར་གྱི་ཐོག་ཏུ་འཛེགས་ནས་གཙིགས་བཟུང་།"（鎰與寶佐齊抗，及會盟官崔漢衡、樊澤、常魯、于頔等十人皆朝服。結贊與其本國將相論悉頰藏、論臧熱、乞利陀、斯官者論乞力徐等七人，俱升壇為盟。）[26]ཞེས་གསལ་བ་ལྟར། གོང་གསལ་གྱི་བཙན་པོའི་བློན་པོ་དེ་རྣམས་ཀུང་རེ་ཟུང་མ་གཏོགས་ངོས་འཛིན་སླ་བོ་ཡོད་དེ། 《ཏུན་ཧོང་ཡིག་ཆ》ལས། "སྤྲེལ་གྱི་ལོ་ལ། བཙན་པོ: ཕོ་བྲང་དབྱརད: སྲེ: གའི་མཚར་བུ: སྣ་ན་བཞུགས། བློན་སྐྱེས་བཟང་ལྡོང་ཙབ་ལས: སྟོགས་པས། མུ་ལེ: ཙུ་ལེར་གཡུལ་སྲིད: རྒྱ་མང་པོ: བདུངས།"[27]ཅེས་དང་། "སྤྲེལ་གྱི་ལོ་ལ:བཙན་པོ་དབྱར་དུངས་

---

24 (北宋)王溥撰:《唐會要》， 中國哲學書電子計劃(電子版),第九十七卷-18行.

25 ཡིག་ཚང་འདིར་མི་བཅུ་ཞེས་འབྱུང་ཡང་། ཐང་ཡིག་བམ་པོ་བརྒྱ་དང་ཉེར་ལྔའི་བློན་པོ་ཀང་དབྱིའི་(张益)ལོ་རྒྱུས་འགོད་པའི་ཡིག་སྣེ་དེ་དང་། ཐང་ཡིག་གསར་རྙིང་གཉིས་སུ་མི་བདུན་ཞེས་འབྱུང་བས། བོད་ཀྱི་བློན་པོ་ཡང་མི་བདུན་ཡོད་པར་གཞིགས་ན། མི་བཅུ་མ་ཡིན་པར་བདུན་ཡིན་ན་དག་པར་སེམས།

26 (宋) 王欽若等編纂、周勛初等校訂:《 冊府元龜》(校訂版), 卷第九百八十一,總錄部(下),外臣部(二十六)盟誓, 鳳凰出版社, 2006年, 第1版, 第11360頁.

27 ཏུན་ཧོང་ཡིག་ཆ། ཧྥ་རན་སིར་ཉར་བའི་ཤོག་དྲིལ་པར་མའི་གཞུང་དངོས་ཀྱི་ཕྱི་མོ། P.T. ༡༢༨༨ དོན་ཆེན་གནད་བསྡུས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས། ཡིག་སྣེ་ཨང་ ༢༠༠ ན་གསལ།

ན་བཞུགས། མདོ་སྨད་ཀྱི་འདུན་མ:བློན་ཆེན་པོ: ཁྲི་གཟིགས:ཀྱིས། གཉི་ཛོ་གེན་དུ་བསྡུས།”[28]ཞེས་སོགས་འབྱུང་བ་དང་། དེའི་ཁྲོད་ལས་བློན་ཆེན་པོ་ཞང་རྒྱལ་མཚན་ནི་སྐབས་དེའི་བོད་ཐང་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་སོ་བློན་གཙོ་བོའི་འགན་སྐྱོང་མཁན་ཞིག་ཡིན་ལ། 《ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན་》དུ་སྣ་ནམ་ཞང་རྒྱལ་མཚན་[29]ཞེས་གསལ་བ་དེ་ཡིན་པར་སྣང་ཡང་། 《མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩོམ་》ནང་། “བོད་བློན་ཞང་གི་བཙན་དང་ཞང་རྗེ་བཙན་”[30]ཞེས་བསྒྱུར་ཡོད་པ་རྣམས་དོན་གྱིས་མི་སྣ་གཅིག་ཡིན་པ་འདྲ། བོད་ཀྱི་བློན་པོ་དེ་རྣམས་ནི་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱི་དུས་སུ་འདུན་མ་བསྡུ་བ་དང་མཐའ་མཚམས་སུ་སྐྱུལ་ཞིབ་བྱེད་པ། དམག་དཔུང་འདྲེན་པར་འགོ་འདོམས་བྱེད་པ་སོགས། ལ་ལ་ནི་བཙན་པོའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་བཀའ་ཆེན་པོ་ལ་གཏོགས་པ་དང་ལ་ལ་ནི་ཕྱི་བློན་གྱི་བཀའ་ཆེན་པོ་ལ་གཏོགས་པའི་བློན་པོ་ཕྱག་རྗེས་ཅན་རྐྱང་རྐྱང་ཡིན་ལ། བཙན་པོས་ཞང་རྒྱལ་མཚན་ལ་“ཞང་བློན་ཆེན་པོའི་གོ་ཐོབ་”བསྐུལ་པ་ཡང་མཇལ་དུས་འདིའི་སྐབས་སུ་ཡིན་པ་རྒྱའི་ཡིག་ཚང་དུ་གསལ་ཡང་། འདིར་ཡིག་ཚོགས་ཀྱི་དབང་གིས་ཞི་དྲག་གི་བློན་པོ་དེ་ཚོའི་རིགས་རུས་མཆེད་ཁུངས་དང་། གོ་གནས། འགན་དབང་། མཛད་རྗེས་སོགས་ལ་དཔྱད་ཞིབ་བགྱིས་མེད། གལ་སྲིད་དགོས་གལ་བྱུང་ན་ཕྱིས་སུ་ཁ་སྐོང་བྱ་རིས་ཡིན།

དྲུག་པ། བོད་ཐང་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་བར་ས་མཚམས་བཅད་ཚུལ།

མཇལ་དུས་འདིའི་སྐབས་ཀྱི་བཙན་པོའི་གཙིགས་ཡིག་ལག་སོན་ཡོང་ཐབས་མེད་པས། ཐང་གི་གཙིགས་ཡིག་གཞིར་བཟུང་སྟེ། ཡིག་ཚོགས་ཁུངས་དུ་ཡིས་བསྡུས་པར་བརྗོད་ན། གོང་དུ་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱིས་ཐང་གི་པོ་ཉ་ཐེངས་གཉིས་པ་ཕྱིར་ལོག་དུས་བཀའ་བཏང་སྟེ། “ཡན་ཀྲུའུ་ (原州) ནུབ་རྒྱུད་ནས་རི་བོ་ཧོ་ལན་(賀蘭山) བར་བོད་ཀྱི་མངའ་རིས་སུ་གཏོགས་པར་འཚལ།”ཞེས་གསལ་བ་བཞིན། བཙན་པོས་ཐང་གི་མངའ་ཁོངས་ནས་མཐའ་མཚམས་ཀྱི་ས་ཁྲོན་མང་པོ་བོད་ལ་སྤྲད་ནས་ས་མཚམས་གཙོད་དགོས་ཚུལ་བཀའ་ཕབ་པར་གཞིགས་ན། མཇལ་དུས་འདིའི་སྐབས་ཀྱི་གནད་འགག་ཆེ་ཤོས་ནི་རྒྱལ་ཁབ་གཉིས་བར་

[28] ཏུན་ཧོང་ཡིག་ཆ། ཧྲ་རན་སིར་ཉར་བའི་ཤོག་དྲིལ་པར་མའི་གཞུང་དངོས་ཀྱི་ཕྱི་མོ། P.T. ༡༢༨༨ དོན་ཆེན་གནད་བསྡུས་ཀྱི་ལོ་ཚིགས། ཡིག་སྣེ་ཨང་ ༡༥༥ ན་གསལ།

[29] ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྲེང་བས་བརྩམས། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༦ ལོ། ལྟུགས་དཔར་མ། སྟོད་ཆ། ཤོག་གྲངས་༦༡༢ ན་གསལ།

[30] དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩོམ། དེབ་གསུམ་པ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༠ ལོ། ཤོག་གྲངས་ ༨༦ ན་གསལ།

ས་མཚམས་བཅད་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། རྒྱའི་ཡུལ་དུ་བོད་ཀྱི་ས་ཁྱོན་གསར་དུ་རྒྱ་སྐྱེད་ཆེན་པོ་མཛད་ཡོད་པ་དེ་ཡིན། ཐང་གིས་བོད་ལ་སྤྲད་པའི་ས་ཆ་དེ་དག་གི་གནས་ཡུལ་དང་ཡུལ་མིང་སོགས་ཀྱང་གཙིགས་ཡིག་ནང་ཞིབ་ཏུ་གསལ་ཕྱིར། འདིར་བསྐྱར་ཟློས་བྱེད་པའི་དགོས་པ་མ་མཆིས། རྒྱ་ནག་གིས་བོད་ཡུལ་སྲིད་ཐབས་དྲག་པོས་དབང་སྒྱུར་བྱས་པའི་ད་ལྟའི་ས་བགོས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་ན། བོད་ལ་སྤྲད་པའི་ཐང་གི་ས་ཆ་དེ་རྣམས་ནི་རྨ་ཆུའི་བྱང་རྒྱུད་དུ་གཏོགས་པའི་བོད་མདོ་སྨད་ཀྱི་ཤར་རྒྱུད་དེང་གི་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་དང་། ཧྲན་ཤི་ཞིང་ཆེན། ལྷོ་བྱང་མཚམས་ཀྱི་ཤར་ཧྲིར་ཀི་སི་ཐན་(ཤིན་ཅང་)དང་ནང་སོག་གཉིས་ཀྱི་ས་འབྲེལ་རི་བོ་ཧོ་ལན་བཅས་དང་། ལྷོ་ངོས་ཀྱི་ནུབ་མཐའི་སྤྱིའི་ཚོ་པ་ཁག་སྟེ་དེང་གི་ཡུན་ནན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་དེ་དག་ཡིན་ལ།《ཡིག་ཚང་མ་ཧླ་ཧུས་སྤྲལ་》ལས། "ས་མཚམས་གཏན་འཁེལ་དང་གཙིགས་འཛིན་སྟངས་ཚང་མ་བོད་ཀྱིས་བཤད་པ་ཇི་བཞིན་ཁས་བླངས།"（其定界盟約，並從之。）[31]ཞེས་གསལ་བ་འདིས། སྐབས་དེར་ཐང་གུར་གོང་མས་ས་ཆ་དེ་རྣམས་བོད་ལ་སྟེར་མི་འདོད་ཀྱང་། ཕྱིར་རང་གི་དབང་དུ་བསྡུ་བའི་སྟོབས་ཤུགས་ཀྱང་མེད་པས། དོན་ངོ་མར་བཙན་པོའི་གྲགས་ཐེལ་དང་མཐའི་རྒྱ་མཚོ་འཁྱུར་བ་བཞིན་གྱི་བོད་ཀྱི་དཔུང་སྟོབས་ཀྱི་ཐམ་ཆེན་པོ་ལ་འཇིག་ནས་ས་ཆ་དེ་དག་གློས་གཏོང་བྱས་པ་ཡིན།

མཐའ་བསྡོམས།

གནའ་བོའི་དུས་ཀྱི་མཛའ་དུམ་ནི་དེང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་བར་སྲིད་དོན་ཐད་ནས་ཞི་བའི་གྲོས་ཆིངས་བཞག་པ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡིས་ཕྱོགས་གཉིས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁབ་རང་བཙན་དུ་གནས་ཤིང་། རྒྱལ་སྤྱིའི་སྟེང་རྒྱལ་ཁབ་སོ་སོར་ཡོངས་གྲགས་སུ་ངོས་ལེན་བྱེད་པའི་བདག་དབང་ཡོད་པ་མཚོན། དེས་ན་བོད་ཐང་རྒྱལ་རབས་གཉིས་བར་གཙུགས་བཅས་པའི་མཛའ་དུམ་ཐེངས་དྲུག་པ་འདིས་སྐབས་དེར་བཙན་པོ་ཁྲི་སྲོང་ལྡེ་བཙན་གྱིས་ཐང་གི་མཐའ་མཚམས་སུ་བོད་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་མངའ་ཐང་ཇི་ལྟར་རྒྱ་སྐྱེད་མཛད་པ་དང་། བོད་རྒྱའི་བར་ས་མཚམས་ཇི་ལྟར་གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་པ་གསལ་པོ་རྟོགས་ཐུབ་ཅིང་། བཙན་པོའི་དབུ་རྨོག་བཙན[32]ལ། རྒྱལ་སྲིད་སྐྱོང་བའི་ཐུགས་དགོངས་ཟབ་ཅིང་བརླིང་པ་དང་། སྲིད་

[31] (宋) 王欽若等編纂、周勛初等校訂: « 冊府元龜» (校訂版), 卷第九百八十一, 總錄部(下), 外臣部(二十六)盟誓, 鳳凰出版社, 2006年, 第1版, 第11361頁.

[32] དབུ་རྨོག་བཙན། ༡ ཆབ་སྲིད་དང་། ༢ དབུ་འཕང་མཐོ་བའམ་བསོད་ནམས་ཆེ་བའོ།།དཔེར་ན། ཏུན་ཧོང་ཡིག་ཆའི་བཙན་པོ་རིམ་བྱུང་གི་ལོ་རྒྱུས་ལས། ཆབ་སྲིད་གནམ་བས་མཐོ། དབུ་རྨོག་རི་བས་བརྩན། ཞེས་པ་ལྟ་བུའོ།།

ཐབས་ཀྱི་གཉེར་ཁ་རྒྱ་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ཡང་རྟོགས་ཐུབ། ཕྱིས་སུ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་འཕོ་འགྱུར་དབང་གིས་བོད་སིལ་བའི་དུས་སྐབས་ནས་ས་ཕག་རིན་གཅང་དང་དགའ་ལྡན་ཕོ་བྲང་གི་དུས་སུ་བོད་ཀྱི་མངའ་ཐང་དང་ས་ཁྱོན་ལ་འགྱུར་བ་དུ་མ་ཕྱིན་ཡོད་ན་ཡང་། འཛམ་གླིང་ཐོག་གི་རང་བཙན་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་ཆེ་ཆུང་ཀུན་དང་མཚུངས་པར་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་ཀྱི་མངའ་ཁོངས་ངོས་འཛིན་རྒྱུ་ཡོད་པ་དང་། འདབས་འབྲེལ་གྱི་རྒྱལ་ཁབ་བར་ས་མཚམས་བཅད་ཅིང་། སྲིད་དོན་གྱི་མནའ་འབྲེལ་ཆིངས་ཡིག་བཞག་པ། ཆོས་སྲིད་ལུགས་ཟུང་གི་ལམ་ལུགས་དང་ལྡན་པ། དམག་དཔུང་གི་སྒྲིག་གཞི་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་འཕྲུས་སྐྱོ་ཚང་བ། རིགས་རྒྱུད་ཐ་དད་པ། རང་རྒྱ་འཕེར་བའི་སྐད་དང་ཡི་གེ་ཡོད་པ་འདིས། ལོ་རྒྱུས་ཐོག་བོད་ནི་གཞན་ལ་སྟོ་ནས་རྒྱ་ནག་གི་ཆ་ཤས་མིན་པ་དང་། རང་བཙན་གཙང་མའི་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཡིན་པ་དེ་འཛམ་གླིང་གི་གཟུར་གནས་ལོ་རྒྱུས་མཁས་ཅན་ཡོངས་ཀྱིས་གཙུག་ཏུ་བཀུར་ཞིང་ལོ་ངོ་ཆིག་སྟོང་གི་ཡར་སྔོན་དུ་བྱུང་བའི་རྒྱ་ནག་གི་གནའ་བོའི་རྒྱལ་རབས་དེབ་ཐེར་ཁག་ཏུ་ཡང་དཔང་རྟགས་རེ་རེ་བཞིན་སྟོན་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞིག་གོ།། །།

ཟུར་ལྟའི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ། བོད་ཡིག་གི་སྐོར།

༡ ཏུན་ཧོང་ཡིག་ཆ། ཧྥ་རན་སིར་ཉར་བའི་བོད་ཡིག་ཤོག་དྲིལ་པར་མའི་གཞུང་དངོས་ཀྱི་ཕྱི་མོ། མཚོན་རྟགས། P.T.

༢ མཁས་དབང་དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་གྱི་གསུང་རྩོམ། དེབ་གསུམ་པ། བོད་ལྗོངས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༩༠ལོ།

༣ ཆོས་འབྱུང་མཁས་པའི་དགའ་སྟོན། དཔའ་བོ་གཙུག་ལག་ཕྲེང་བས་བརྩམས། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༤ལོ།

༤ དེབ་ཐེར་དམར་པོ། ཚལ་པ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེས་བརྩམས། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༡ ལོའི་པར་གཞི་དང་པོ།

༥ བོད་ཀྱི་དེབ་ཐེར་དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས། རྒྱལ་དབང་ལྔ་པ་ཆེན་མོས་མཛད། མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༥༧ལོ།

༦ དེབ་ཐེར་སྔོན་པོ། སྟོད་ཆ། འགོས་ལོ་གཞོན་ནུ་དཔལ་གྱིས་བརྩམས། ཟི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། ༡༩༨༥ལོ།

ཟུར་ལྟའི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ། རྒྱ་ཡིག་གི་སྐོར།

1) （宋）王欽若等編纂，周勛初等校訂:《冊府元龜》校訂本，11冊，（卷910 至1000），總錄部（下），外臣部，中華書局，2006年12月第1版。

2) 張昭、賈緯等撰:《舊唐書》卷一百九十六下，（列傳第一百四十六，吐蕃下)，百諸家子，中國哲學書電子化計劃（電子版）。

3) 北宋歐陽修、宋祁等合撰:《新唐書》卷一百一十一下，(列傳第一百四十一下，吐蕃下)，百諸家子，中國哲學書電子化計劃（電子版）。

4) 唐杜佑撰:《通典》（全二百卷），百諸家子，中國哲學書電子化計劃（電子版），《邊防六》（吐蕃）。

5) 王溥撰:《唐會要》（全二冊，電子版），（卷九十七,吐蕃），百諸家子，中國哲學書電子化計劃（電子版）。

6) （宋）司馬光編著、（元）胡三省音註:《資治通鑒》（全十二冊）中華書局出版，1956年6月第一版，第一冊，卷二百二十六（唐紀四）。

༢༠༢༩ལོའི་ལྡི་ལི་བོད་ཁང་གི་དུས་དེབ་《ཟ་མ་ཏོག་》འདོན་ཐེངས་བཅུ་གཉིས་པའི་སྙིང་སྤྲེལ།